

En arbetsgivare har ansökt om betalningsföreläggande mot en tidigare anställd som är medlem i en arbetstagarorganisation. Arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal i förhållande till organisationen. Fråga om avvisning av talan på grund av att arbetsgivaren inte har följt förhandlingsordningen i kollektivavtalet.

ARBETSDOMSTOLEN

BESLUT
2014-01-15
StockholmBeslut nr 2/14
Mål nr B 127/12

KLAGANDE

L-G.F. i Linköping

Ombud: förbundsjuristen Niklas Gokall, Ledarna, Box 12069,
102 22 Stockholm

MOTPART

Crendo fastighetsförvaltning AB, 556642-4809, Fiskaregatan 17,
302 90 HalmstadOmbud: advokaten Ulf Setterud, Setterud Advokatbyrå AB, Ågatan 39,
582 22 Linköping

SAKEN

rättegångshinder

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Linköpings tingsrätts beslut den 25 oktober 2012 i mål nr T 486-12

Mellan Fastigo och Ledarna (förbundet) föreligger kollektivavtal. Crendo fastighetsförvaltning AB (Crendo) är genom medlemskap i Fastigo bundet av kollektivavtalet. L-G.F., som har varit anställd hos Crendo, är medlem i förbundet.

Crendo ansökte om betalningsföreläggande mot L-G.F. och yrkade att han skulle betala en fordran avseende privat användning av tjänstebil. L-G.F. bestred kravet och målet överlämnades på Crendos begäran som tvistigt till tingsrätten. L-G.F. yrkade vid tingsrätten att Crendos talan skulle avvisas p.g.a. rättegångshinder. Crendo hade enligt L-G.F. förlorat sin rätt till talan eftersom Crendo inte hade följt kollektivavtalets förhandlingsordning innan talan väcktes. L-G.F. hänvisade till följande bestämmelser i kollektivavtalet.

§ 1 Förhandlingsordning vid rättstvist

I rättstvist som ska handläggas enligt lagen om rättegången i arbetstvister ska förhandling äga rum i den ordning som anges i denna paragraf.

Förverkande av förhandlingsrätt

Mom 2. Grundas rättsanspråk på förhållande som varit känt för part eller dess lokala företrädare i fyra månader utan att förhandling påkallats, har part därefter förlorat rätten att påkalla förhandling rörande anspråket. Detsamma gäller, oberoende av sådan kännedom, om och i den mån förhållandet ligger mer än två år tillbaka i tiden.

Domstol/skiljenämnd

Mom 5. Har rättstvist varit föremål för förhandling enligt 1 §, mom 1–4 men inte kunnat lösas kan tvisten hänskjutas till domstol. I den mån det är tillåtet enligt lag kan istället, om parterna enas om det, tvisten hänskjutas till skiljenämnd för avgörande.

Väcker part inte talan inom föreskriven tid förlorar parten rätten till talan. Detsamma gäller part som försuttit sin rätt till förhandling i frågan.

L-G.F. anförde till stöd för yrkandet om avvisning sammanfattningsvis följande. Crendo är bundet av kollektivavtalet som innehåller en förhandlingsordning. Tvisten är en sådan arbetstvist som omfattas av förhandlingsordningen. Enligt förhandlingsordningen uppställs ett krav på förhandling innan talan väcks. Det är ostridigt att varken lokal eller central förhandling har förevarit. Förhandlingsordningens förhandlingskrav är således inte uppfyllt. L-G.F. har rätt att grunda en invändning om rättegångshinder på förhandlingsordningens regler. Det förhållandet att L-G.F. inte längre var anställd hos Crendo när ansökan om betalningsföreläggande gjordes innebär inte att arbetstvistlagen inte är tillämplig.

Crendo bestred yrkandet om avvisning och anförde sammanfattningsvis följande. Tvisten är inte en arbetstvist. Kravet grundar sig nämligen inte på det tidigare anställningsförhållandet. L-G.F. var inte heller anställd hos Crendo vid tiden för ansökan om betalningsföreläggande. Tvisten omfattas därför inte av arbetstvistlagen. Det har mot denna bakgrund inte förelegat något förhandlingskrav innan Crendo ansökte om betalningsföreläggande.

Tingsrätten ogillade avvisningsyrkandet och anförde i beslutet följande.

Med arbetstvist avses enligt 1 kap. 1 § första stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister en tvist som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Med tvister rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare avses varje tvist som har sin grund i ett anställningsförhållande. Även tvister mellan arbetsgivare och förutvarande arbetstagare utgör arbetstvister om tvisten grundar sig på deras tidigare anställningsförhållande. Dock krävs det att tvisten rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare i deras egenskap.

Den talan som Crendo väckt mot L-G.F. vid tingsrätten går ut på att L-G.F. ska förpliktas att till Crendo utge 204 400 kr. Som grund har Crendo anført att L-G.F. varit anställd hos Crendo och hade ett tankkort som Crendo betalade för. De mil som L-G.F. redovisade som privat körning stämde dock inte, utan var för få varför Crendo debiterade L-G.F. för resterande privat körda mil för samtliga anställningsår. Med anledning av det anförda måste Crendos talan anses ha sådan anknytning till anställningsförhållandet att en arbetstvist föreligger.

Enligt 4 kap. 7 § första stycket och 5 kap. 1 § första stycket lagen om rättegången i arbetstvister gäller som huvudregel att talan inte får tas upp till prövning i tingsrätt förrän förhandling, som kan påkallas enligt medbestämmandelagen eller kollektivavtal, har ägt rum rörande tvistefrågan. För att arbetsrättens förhandlingsregler ska anses vara tillämpliga måste det dock

vara fråga om förhandlingsberättigade parter. L-G.F., som är ensam svarandepart i målet, kan inte uppträda som en part i en förhandling. Ledarna som förhandlar för hans räkning är inte part i målet. Fallet skiljer sig därigenom från den situation som åsyftas med 4 kap. 7 § lagen om rättegången i arbetstvister varför denna regel inte bör anses tillämplig i detta fall.

L-G.F. har överklagat tingsrättens beslut och yrkat att Arbetsdomstolen med upphävande av beslutet ska avvisa Crendos talan.

Crendo har bestritt att beslutet upphävs.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har till stöd för sina ståndpunkter i avvsningsfrågan anfört i huvudsak detsamma som anfördes vid tingsrätten och som redovisats ovan.

Arbetsdomstolen har med stöd av 4 kap. 15 § arbetstvistlagen företagit målet till avgörande utan huvudförhandling.

Skäl

De frågor som Arbetsdomstolen ska ta ställning till gäller dels om Crendo enligt kollektivavtalets förhandlingsordning varit skyldigt att förhandla innan det ansökte om betalningsföreläggande mot L-G.F., dels – för det fall frågan besvaras jakande – om L-G.F. med fog kan grunda en invändning om rättegångshinder på förhandlingsordningens regler. Det är alltså inte i första hand fråga om rättegångshinder föreligger enligt 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § arbetstvistlagen utan om förhandlingsordningen i kollektivavtalet har följts innan talan väcktes (se AD 1980 nr 159; jfr även AD 1980 nr 76 och 2008 nr 101).

Följande är utrett. Tvisteförfarandet inleddes genom att Crendo ansökte om betalningsföreläggande mot L-G.F. Parterna är ense om att varken lokal eller central förhandling har hållits.

Crendo har gjort gällande att det inte har varit skyldigt att förhandla innan det ansökte om betalningsföreläggande, under påståendet att arbetstvistlagen inte är tillämplig p.g.a. dels att tvisten inte är en arbetstvist, dels att L-G.F:s anställning hade avslutats när anspråket framställdes. L-G.F. har å sin sida gjort gällande att förhandlingsskyldighet har förelegat enligt förhandlingsordningen. L-G.F. har därutöver gjort gällande att tvisten är en arbetstvist och som sådan omfattas av arbetstvistlagen.

För att Arbetsdomstolen ska vara behörig att ta upp tvisten till prövning krävs att den är en arbetstvist. Den frågan har domstolen att pröva självmant. Arbetsdomstolen har gjort den prövningen i samband med att domstolen påbörjade handläggningen av målet och, liksom tingsrätten, då kommit fram till att tvisten är en arbetstvist. Det finns inte skäl att nu göra någon annan bedömning. När det gäller arbetstvistlagens tillämplighet kan vidare konstateras att lagen omfattar såväl pågående som avslutade anställningar.

Crendos invändningar i dessa delar kan alltså inte medföra att den av L-G.F. åberopade förhandlingsordningen inte skulle vara tillämplig.

Slutsatsen av det hittills anförda blir i stället att tvisten är en sådan rättstvist som avses i § 1 i kollektivavtalets förhandlingsordning och att förhandlingsordningen alltså är tillämplig. Av detta följer att Crendo, som är en förhandlingsberättigad part, har varit skyldigt att förhandla före tvistens inledande. En annan sak är att förhandlingsskyldigheten som sådan gäller gentemot förbundet och inte mot L-G.F. själv.

Enligt Arbetsdomstolens mening måste bestämmelsen i § 1 Mom 5 i förhandlingsordningen förstås på det sättet att rättegångshinder föreligger om förhandlingsskyldigheten inte har fullgjorts. Av allmänna processrättsliga principer följer att hindret ska beaktas av domstol endast efter invändning. Frågan är därmed om L-G.F. själv, som inte är förhandlingsberättigad part men väl medlem i den förhandlingsberättigade arbetstagarorganisationen, har rätt att framställa en sådan invändning. Arbetsdomstolen har prövat den frågan i det tidigare nämnda avgörandet AD 1980 nr 159 som rörde förhandlingsordningen i ett kollektivavtal på det kommunala området. Domstolen uttalade därvid följande.

Svaret på denna fråga är principiellt att finna i kollektivavtalet. Enligt arbetsdomstolens mening bör någon tvekan inte råda om att förhandlingsordningen har den innebörden att medlemmen kan framställa invändning om rättegångshinder. Motsatt ståndpunkt skulle leda till en sådan inskränkning i arbetstagarorganisationens möjligheter att ta till vara medlemmarnas rätt som inte kan antas ha varit avsedd av avtalsparterna.

Bestämmelserna i den nu aktuella förhandlingsordningen och den som förekom i det anförda avgörandet är i relevanta delar snarlika. När det gäller frågan om medlemmens rätt att framställa invändning om rättegångshinder grundad på förhandlingsordningen finner Arbetsdomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning i detta fall. Sammanfattningsvis har Crendo alltså varit skyldigt att förhandla innan det ansökte om betalningsföreläggande, och när så inte har skett, har L-G.F. haft rätt att framställa en invändning om rättegångshinder.

Av det anförda följer att det har förelegat hinder för tingsrätten att ta upp Crendos talan till prövning. Talan ska därför avvisas.

Vid den utgången är Crendo att anse som tappande part. Crendo ska därför ersätta L-G.F. för hans rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i Arbetsdomstolen. Yrkade belopp framstår som skäligen.

Arbetsdomstolens ställningstagande

1. Med upphävande av tingsrättens beslut avvisar Arbetsdomstolen Crendo fastighetsförvaltning AB:s talan.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Crendo fastighetsförvaltning AB att ersätta L-G.F. för hans rättegångskostnader vid tingsrätten med 39 420 kr, varav

35 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från den 25 oktober 2012 till dess betalning sker.

3. Arbetsdomstolen förpliktar Crendo fastighetsförvaltning AB att ersätta L-G.F. för hans rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med 14 500 kr för ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut till dess betalning sker.

Ledamöter: Carina Gunnarsson, Ulla Erlandsson, Per-Anders Edin, Claes Frankhammar, Göran Söderlöf, Lenita Granlund och Bengt G. Nilsson.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Martin Ulfving